

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concurese, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUIPENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an: 14 franci.
Pe 1/2 an: 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

N. 7232/1910.

Circular

cătră toate oficiile protoprezbiterale și parohiale din eparhia gr. or. română a Aradului.

Ceice se interesează de afacerea emigrărilor pot afla toate înviațiunile și deslușirile de lipsă în cartea: »A kivándorlásra vonatkozó törvényes jogszabályok kézikönyve« de Ilomér Imre.

Ceeace se comunică spre știre și orientare.
Arad, la 10/23 decemvrie 1910.

Consistorul eparhial gr. or.
român din Arad.

Nr. 865/910.

Edict.

Conform rezoluției Veneratului Consistor de dto 6/19 noemvrie a. c. Nr. 6536/910 să escrie edict cu termin de **30 zile** în afacerea procesului divorțial dintre George Crucean din Arad-Gaiu și Maria născută Ardelean, a cărei ubicațiune e necunosculă, carea să provoacă a să prezentă la acest for scaunal în terminul de sus, căci la din contră prin denumirea de curator se va publică sentința scaunală și în absența ei.

Arad, 15/28 decemvrie 1910.

V. Beleş
protopop.

Mitropolitul nostru consilier intim.

Mitropoliții ambelor biserici românești, prezintă peste trei milioane de suflete. Guvernele de pe vremuri în totdeauna au observat datornica cinste față de bisericile românești, propunând Maiestății sale de consilieri intimi pe Mitropoliții bisericilor românești. Aceasta însămnă uși deschise la Burg pentru bisericile românești.

Aceste uși au rămas închise în timpul din urmă, nici mitropolitul nostru din Sibiu nici

mitropolitul Blajului n'au fost numiți de consilieri intimi după uzul tradițional imediat după confirmarea lor de mitropoliți ci numirea a întârziat până astăzi, când guvernul actual a reluat firul tradițiilor de a socoti, că mai sunt în țară trei milioane de creștini lăsați la uși, cari au dreptul de a intra prin reprezentanții lor pe uși deschise la purtătorul sceptrului domnesc.

Maiestatea Sa, Împăratul și Regele nostru Francisc-Iosif I, s'a îndurat preagrațios a numi pe Înalt Preasfințitul nostru Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Meșianu de consilier intim al Maiestății Sale.

Prin acest fapt grațios s'a renoit dar poziția Mitropolitului nostru la Curte, o poziție din care Marele Andreiu a creat viața noastră constituțională de astăzi.

Felicităm din inimă pe Înalt Preasfinția Sa la înalta distincțiune ce revine venerabilei Sale persoane și-i dorim fericirea de a fi pomenit în rândul Marilor Ierarhi, cari au fost interpreții credincioși ai bisericii vii, înaintea treptelor Tronului pământesc, că să-și asigure loc de onoare și înaintea Tronului ceresc.

Cu aceste nădejdi urăm Înalt Preasfinției Sale: Întru mulți ani stăpâne.

Conscrierea populațiunei.

Statistica este icoana în care se reoglindează starea reală a unui popor. Din aceste constatări își cunoaște fiecare țară puterile sale productive și-și face întocmelile sale sociale. O țară fără statistică nu să cunoaște pe sine, ea este oarbă și în tot momentul poate cădea în prăpastă.

Conscrierea populațiunii nu este un lucru nou, ea se făcea și pe vremea Romanilor și de atunci încoace de câte ori eră vorba, că să-și cunoască o țară brațele de cari dispune pentru scopurile războaielor și averea după care să se eiecteze darea, căci aceste erau punctele de plecare la conscripțiile vechi.

Conscripțiile de astăzi au o însemnătate mai înaltă culturală. Prin ele se fac studii comparative

de progres ori regres în raport cu alte țeri și cu trecutul propriu a țerii.

Din datele ce se vor adună prin conscrierea nouă a populației, ce se va efeptui peste întreagă țara dela 1 până la 10 ianuarie 1911, se va scoate la iveală, că ce progres ori regres a făcut numărul populației; proporția dintre nașteri și decese; cauzele eventualelor creșteri și scăderi; ce măsuri sunt indicate pentru delăturarea pedecilor crescământului; emigrărilor și cauzele lor; alfabetismul; intelectualismul; pedecile ce le intimpină industria; câți suntem în țara întreagă, de ce credință și naționalitate. Cu un cuvânt conscripția aceasta are să ne dea icoană fidelă a stării noastre culturale.

Rezultatele acestei statistici ne vor da elementele pentru propria cunoștință a forțelor noastre și străinătății elementele de judecată asupra stării noastre culturale-economice.

Până acum a fost neexactă statistica noastră parte din pricina acelor cari au făcut-o tendențios falsificând adevărul mai ales la naționala cetățenilor, parte din pricina indolenței noastre cari n'am luminat poporul cum să-și facă fasiunile. Pentru că poporul își are rezervele sale față de conscripții, despre cari crede, că se fac pentru urcarea dărilor și te miri ce sarcini publice.

Preoțimea și învățătorimea noastră are să disolve aceste bănueli ale poporului, pentru că e și interesul iminent al nostru de a ne înfațișa în adevărata lumină. Ori ce retăcere ori ascundere a adevărului este în detrimentul nostru, căci ne arată mai slabi decât ce suntem și de aici să trag concluzii nefavorabile pentru noi.

Preotul și învățătorul cunoaște mai bine decât ori și cine starea credincioșilor noștri, ei au la dispoziție conscripțiile parohiale și înarmați cu aceste cunoștințe să supravegheze cum să face conscripția, oferindu-și serviciile pentru exactitatea conscripției.

Zi de zi cetim date statistice despre noi făcute fără de noi, în cari suntem zugrăviți în culori posomorite și dați oarecum disprețului public. Acum este timpul, când să face o statistică pe baza propriilor noastre fasiuni și avem putința de a controla cum să fac acele fasiuni. Am fi niște păcătoși dacă n'am face tot ce să poate pentru a da adevăratele date din cari să poată constată oficiul central statistic din Budapesta adevărata stare. Căci toate listele de fasiuni să aștern aceluia oficiu pentru a construi dintr'ânsele oglinda țării.

Date fiind acuma planurile statistice ar fi de dorit să ne folosim de ocaziune și să ne facem și noi propria statistică parohială și din aceste statistici parohiale să ne construim statisticele diecezane pentru orientarea noastră și controlul statisticilor ce se fac pe cale administrativă, adese-

ori neexat mai ales în chestia naționalei. E o iminentă datorie pastorală aceasta constituire statistică.

Dr. Petru Tegle.

Anunțăm cu durere trecerea la cele eterne a distinsului avocat din Timișoara Dr. Petru Tegle.

Decedatul a fost fiu de țaran din Apateul Bihariei. Studiile gimnaziale și juridice și le-a făcut în Oradea mare, pe pânea fundațiunii Zsigianiane. După terminarea studiilor iuridice a făcut praxa advocațională la dl Emanuil Ungurean în Timișoara și acolo s'a și stabilit după obținerea diplomei de avocat. Pregătirile sale temeinice în drepturi și conștiențiositatea lui în curând a atras lumea în cancelarea sa advocațională, care a devenit una din cele mai cercetate mai ales de păturile țărănimei care își află într'ansul pe ocrotitorul conștiențios al intereselor sale.

Altfel a trăit retras, dar cu obolul său a fost pretutindenea unde să cerea jertfă pentru instituțiunile culturale românești.

Aproape 19 ani a purtat advocatura. Munca intensivă însă i-a cauzat o primejdioasă boală de inimă care l-a și răpus în vârstă de 54 ani.

Văzându-și apropierea sfârșitului în luna iunie 1910 și-a făcut testamentul, lăsând 20.000 cor. fraților săi (2) din Apateu; o fundațiune cam de 2.600 cor. parohiei sale natale din Apateu, tot atât parohiei din Fabricul Timișorii; iar din restul averii sale ce face circa 130.000 cor. a întemeiat o fundațiune pe care a pus-o sub îngrijirea consistorului nostru din Arad, cu meatiunea de a se ajutură școlle elementare confessionale gr. or. române din comitatul Bihariei și a Timișorii, iar pentru cazul când ar urmă statificarea școlilor, fundațiunea să imparte în părți egale între înființările episcopii din Oradea mare și Timișoara, ca aceste să întrebuințeze veniturile fondurilor pentru scopurile culturale ale poporului românesc.

Înmormântarea s'a făcut miercuri în 15/28 decembrie. Prohodul l-a săvârșit părintele protopresbiter Dr. Traian Puticiu asistat de părintii Selegian și Mateiu. Părintele protopresbiter a ținut o înduioșătoare cuvântare funebrelă. Din partea familiei au venit din Apateu doi frați și doi nepoți ai săi. Preasfinția Sa dl Episcop Ioan I. Papp s'a reprezentat la înmormântare prin protosincelul Roman Ciorogariu, ce a făcut o plăcută impresie asupra credincioșilor din Timișoara. La înmormântare au luat parte toți românii din Timișoara, multă lume și din jurul Timișorii, precum și mulți stimători de altă limbă din Timișoara.

Dumnezeu să-l odihnească în sinurile dreptilor pe acest nobil suflet mutat dela noi cu trupul, dar care cu duhul lui făcător de bine a rămas întră noi.

În vezi pomenirea lui!

Pelagra.

Boala grozavă, care seceră populația rurală a României, a fost subiectul unei prelegeri ținute de dl profesor Dr. V. Babeș, în ședința Academiei române din București. „Cercetările noi asupra pelagrei“ ale savantului profesor să rezumează în următoarele:

D-sa atribue pelagra relei stări economice. După ultimile date avem 80.000 pelagroși, numărul nu e exagerat; e de notat că nu toți sânt în stare gravă.

Asupra cauzelor pelagrei știința nu și-a spus încă ultimul cuvânt.

D-nul profesor arată cât de greșiți sânt acei cari afirmă că pelagra n'are relație cu porumbul stricat.

Alții afirmă că această boală se datorește insectelor; ca să putem pune în legătură pelagra cu diferitele insecte cari se găsesc în regiunile pelagroase trebuie să arătăm în prealabil legătura între porumb și aceste insecte.

D-sa vorbește de o muscă „*Simulia rectas*“ despre care se spune că e în legătură cu pelagra. D-nul Dr. Babeș nu crede într'o asemenea legătură, întrucât numita se întâlnește foarte rar în ținuturile pelagroase.

Describe apoi o altă muscă anume „*Similia columbaxis*“ despre care se spune că produce ravagii printre animale. Animalul înțepat de o astfel de muscă, moare în jumătate de oră. D-nul Babeș a examinat această muscă și a găsit într'ansa un fel de protozoare: „*tripanozoma*“. Nu crede că aceste protozoare, produc moartea, dat fiind că animalul moare la jumătate de oră, timp în care tripanozomele n'ar putea să-și desăvârșească opera distructivă. D-nul profesor Babeș adaugă că studiază chestiunea dacă nu cumva aceste tripanozome produc mai târziu maladii la animalele înțepate de „*similia columbaxis*“.

Distinsul academician afirmă că, în urma reacțiilor făcute, s'a dovedit că extrasele din porumburi stricate și paraziții porumburilor nu au nimic de a face cu sângele pelagroșilor.

Unii au susținut, a spus d-sa, că porumbul stricat produce în corp o substanță care devine toxică numai în contact cu razele soarelui. D-nul Babeș combate această afirmare, dând numeroase exemple de pelagroși la cari boala a început earna, când dâșii nu erau expuși soarelui, întrucât e știut că earna țărâni stau mai mult în casă.

Din cercetările savantului profesor rezultă că toate afirmările făcute asupra etiologiei pelagrei nu sânt exacte. Crede că reformele sanitare și economice vor avea mare rol în combaterea pelagrei.

Înainte de a încheia, d-nul Dr. Babeș caută să arate cât de greșiți sânt acei cari cred că pelagra nu e întâlnită decât foarte rar la copii. Din contră, spune d-sa, pelagra la început vine tocmai la copii.

D-nul Dr. Babeș a arătat apoi numeroase planșe și fotografii din cari se poate vedea evoluția și ravagiile pelagrei.

Banca de asigurare „Fortuna“.

Prospectul de fondare și lămuririle referitoare la banca de asigurare română „Fortuna“, proiectată a se înființa în Sibiu, au fost împărțite zilele trecute tuturor băncilor românești, precum și mai multor fruntași ai vieții noastre publice, în scopul de a se face subscrierea de acții. Un prospect se află depus și la redacția ziarului nostru, și astfel subscrierea de acții se poate face și la noi. Se trimit însă prospecte și altora, cari s'ar interesa de afacere și nu le-au primit până acuma. Au deci să le ceară dela institutul de credit și economii „Albina“ din Sibiu.

Îndemnăm și noi, pe toți ceice pot, să sprijinească această nouă instituție economică românească, subscriind acții pentru acoperirea necesarului capital social. Din partea fondatorilor s'a proiectat un capital social de un milion, împărțit în 5000 de acții de câte 200 coroane, dar dorința este de a se asigura dela început un capital și mai mare pe seama întreprinderii noi românești.

La subscrierea acțiilor pentru banca de asigurare „Fortuna“ este a se plăti numai decât a zecea

parte, adică câte 20 coroane de acție, și câte 10 coroane taxă de fondare și organizare. Sumele plătite se depun spre fructificare la vre-o bancă-românească. Listele de subscriere se încheie la 31 ianuarie nou 1911, dar se mai pot subscrie acții până la termenul ultim, pus pe 31 martie 1911, când se va ține probabil și adunarea generală de constituire.

Prospectele sunt subscribe de următorii domni: Parteniu Cosma, directorul executiv al „Albinei“ președintele „Solidarității“ în Sibiu, Ioan I. Lăpădatu, direct. băncii „Ardeleana“ în Orăștie, Romulus Cărăbașiu, directorul „Timișanei“ în Timișoara, Sava Raicu, secretarul „Victoriei“ în Arad, Dr. Coriolan Pop, directorul „Bihorenei“ în Oradea-mare, Dr. Gavriil Suciu, avocat în Hațeg, Andreiu Cosma, directorul executiv al „Silvaniei“ și mare proprietar în Șimleu, Dr. Gavriil Tripon, directorul „Coroanei“ în Bistrița și Constantin Pop, redactorul „Revistei Economice“ în Sibiu.

Dorim, ca acțiunea serioasă, pornită după multă și matură chibzuială din partea acestor fruntași ai vieții noastre publice, să fie încoronată de cel mai frumos succes, spre care scop îndemnăm de nou publicul, să i dea sprijinul de care are trebuință.

Tovărășii de școlari.*

— de Aurel Bratu —

Trăim în vremea tovarășilor. Mereu se vorbește de necesitatea înfrățirii forțelor de muncă; se strâng mereu oamenii în cete, se organizează întru promovarea binelui lor comun și împotriva răului ce-i amenință.

Pe zi ce merge se simte tot mai mult că:

„Unde-i unul nu-i putere
La nevoi și la durere,
Unde-s doi puterea crește
Și dușmanul nu sporește“.

La popoarele înaintate în cultură spiritul de întovărășire a pătruns prin toate păturile sociale și la toate vârstele. Pe alocurea chiar și copiii se organizează în tovarășii întru sprijinirea și apărarea intereselor lor comune.

Ziarele aduceau nu de mult știrea despre o asemenea însoțire a copiilor, înființată în o comună din Germania, cu scopul de a lucra la dezvoltarea și întărirea simțului de întovărășire.

Însoțirea aranjază în acest scop excursiuni și conveniri; societarii se deprind a trăi o viață solidară, a face micii economii și a fi muncitori; lucră împreună la cultura poamelor și a florilor, adună și administrează înșiși un capital social. În direcțiune au fost aleși 7 copii.

În adunarea de constituire s'a accentuat însemnătatea ce o are această însoțire pentru educația societarilor.

Analizând conținutul acestei însoțiri, ea ne înfățișează în proporții reduse viața unui sat civilizat, a unui sat ce lucră cu mijloacele timpului modern la înaintarea sa culturală și economică.

Societarii acestei însoțiri fac în mic ceea ce vor trebui să facă în proporții mărite mai târziu ca oameni mari, pentru bunăstarea lor morală și materială.

*) Fiind vorba de organizarea tovarășilor școlare, dăm îndrumările dlui profesor A. Bratu pentru cei ce se ocupă cu idea tovarășilor școlare și pentru a arăta declinul de a face din tovarășii societăți de împrumuturi în numerar, cum se observă în unele locuri.

Însoțirea aceasta deci poartă chipul vieții reale, ea este o școală pentru viață, și îndrăsnim să zicem, cea mai bună școală pentru viață.

În adevăr, începuturile unei lucrări pentru înaintarea culturală și economică, pentru întemeierea unei solidarități naționale, din aceste mici însoțiri trebuie să pornească. Acestea trebuie să fie izvorul însoțirilor sătești, atât de binefăcătoare pentru țăranul apăsător de mulțimea năcazurilor.

Știe deci Neamțul, ca cel mai iscusit pedagog, de unde și în ce chip să înceapă lucrarea pentru înțărirea neamului său!

Am lucra în interesul nostru, dacă i-am urmă, dacă am face și noi asemenea.

În viața „poporului mărunț de școlari” dela școlile noastre sătești se ivesc număroasă ocazii, cari îndreptățesc, am putea zice reclamá chiar o organizație, — ocazii pe cari școala ar trebui să le exploateze în folosul instrucției și al educației.

O mulțime de trebuințe ar putea fi împlinite mai ușor și mai bine decum se face azi, și o mulțime de neajunsuri ar putea fi înlăturate, dacă pe lângă ajutorul părinților și sprijinul învățătorului am pune și pe elevi să ia și ei parte activă, să lupte înșiși întru sprijinirea și apărarea intereselor lor comune și împotriva neajunsurilor ce le țin calea.

Lucrul acesta se pare a fi de o mare importanță, și e bine și de lipsă să se facă, pentru că cel ce nu e dedat și nu e pus să se lupte de mic cu năcazurile, nu se va ști lupta cu ele nici mai târziu, la vârsta mai înaintată, când și năcazurile sunt mai mari și mai multe.

Lucrul acesta nu este greu nici de făcut, se poate ușor înfăptui, pe lângă puținul interes din partea învățătorului, și prin o organizație a școlarilor, potrivită cu împrejurările date.

Iată de ce e vorba!

Școlarii săteni au și ei trebuință de fel de fel de lucruri la învățătură; au trebuință de cărți de școală, de cărți de lectură potrivită, de caete, hârtie, tăblițe, condeiuri, creioane, cerneală ș. a. m. Cele mai multe și-le procură micul școlar din bolțița din sat, adeseori necreștină. Dacă un crucer pe o coală de hârtie mizerabilă, ca și care într-o librărie cinstită dela oraș se capătă trei de un crucer. Perderea mare urmează însă după asta. Pe hârtia cu multe scame condeiul se acapătă. Întruna, face „porci” și băiatul își pierde voia de scris, ca și coșagul de cosit când nu-i taie coasa bine. Perderea e deci îndoită: morală și materială.

Tot așa pățește și cu caetul cumpărat dela jupânul. Cerneala e aproape ca apa. Tăblița o plătește cel puțin cu 5 cruceri mai scump ca la oraș. Penițele, creioanele — de o calitate mizerabilă și acestea — încă le plătește îndoit și întreit. Și de se nimereste cumva, că și cumpărarea cărților de școală e lăsată în grija jupânului, aici perderea pe de o parte și câștigul pe de alta e și mai mare.

Toate aceste neajunsuri ar putea fi ocolite prin întovărășire.

Copiii de școală ar trebui să-și pună laolaltă bănuții pentru cărțile de școală și revizite, și să și-le cumpere în tovărășie dela oraș, dintr'un loc unde se capătă marfă mai bună și mai ieftină decât în bolta jupânului.

Librăriile noastre în asemenea cazuri ar da un rabat, care încă ar veni în folosul tovărășiei.

Din faptul ăsta școlarii vor scoate o mulțime de învățături bune și hotărâtoare pentru întreaga vi-

eața. Vor vedea, că e în interesul lor să țină unul cu altul.

Ce învățătură prețioasă e aceasta pentru viața lor de mai târziu, învățătură pe care nu o cunosc din carte, ca un fel de zicătură memorizată, ci o cunosc din viața trăită de ei înșiși. Și aici e partea educativă și cea mai importantă a chestiunii.

Cu bănuții câștigați în această întreprindere comună și-ar putea cumpăra o cărticică cu povești și chipuri frumoase, pe care să o citească pe rând cu toții, spre desfătarea lor sufletească, și pe care apoi să o cinstescă pe seama bibliotecii școlare, ca moștenire urmașilor.

Pe aceasta cale s'ar deșteptă gustul de citit, s'ar sporî în bine materialul de conversație, s'ar înmulți simțămintele, ideile comune, din cari isvorăsc legăturile și bunăînțelegerea între oameni.

Prin aceasta mică donație fiecare școlar ar încheia o legătură pentru totdeauna cu școala, n'ar ieși din școală fără să lase o faptă bună în urma sa: ar ieși cu simțământul de mulțămire, că a contribuit și el cu ceva la îmbogățirea școlii, care i-a îmbogățit sufletul cu lumină și căldură. De aici ar trebui să-și ia începutul cultivarea simțământului de alipire și recunoștință față de instituțiile de unde se revarsă binele asupra noastră.

Dar mai e și alt moment prețios de ordin educativ în această afacere. Biblioteca școlii ar fi îmbogățită mereu din iscusința și vrednicia școlarilor, nu prin ajutor străin; ar fi avere câștigată de ei înșiși, prin solidaritatea, prin organizația lor.

Acesta este un moment, care ar contribui în mod însemnat la trezirea simțământului de încredere în puterile proprii, la dezvoltarea simțului de demnitate, care nu îngăduie să se cerșească milă și ajutor străin.

Tovărășia școlarilor ar mai putea face și alte lucruri bune. Din câștigul, cât de mic ar fi în urma urmelor, ce ar rezultă din procurarea împreună a cărților și revizitelor școlare și din alți bănuți strânși din mici economii vărsate în cassa tovărășiei, s'ar putea cumpăra câte-o carte de școală, o tăbliță ș. a. și pe seama vre-unui școlar sărac, lipsit de mijloace dar harnic și bun la învățătură. Acesta la rândul său s'ar simți îndemnat să ajute și el cu mintea sa mai luminată pe cei mai slabi la învățătură.

Astfel s'ar dedă copiii să se ajutore împrumutat, fiecare cu ce are, cu ce i-a dăruit D-zeu.

La caz când s'ar îmbolnăvi vre unul mai sărac dintre societari ar putea să fie cercetat din partea celorlalți cu un mic ajutor din cassa tovărășiei. Ni-se pare o formă nimerită aceasta de a deșteptă simțământul de filantropie, simțul de caritate, atât de trebuincios și de prețios în viața omenească.

Pentru dezvoltarea simțului de economie însoțirea școlarilor ar putea deveni cea mai bună școală. Din bănuții căpătați dela părinți, rudeni și prieteni ai părinților, și din bănuții căpătați la colindat și la alte ocazii, copiii ar putea face mici economii, i-ar putea depune la însoțire spre fructificare. În România s'au și introdus în acest scop casetele școlarilor.

Trebuie să dedăm pe copii de mici să fie crucerători, să nu facă risipă, să nu alege cu fiecare crucer ce-l capătă la jupânul după fluieră de zahăr, după turtă și gogoroane vopsite cu fel de fel de materii stricacioase sănătății, fără a mai vorbi multe despre cazurile când își dau bănuții pe țigarete, pe tutunul atât de păgubitor pentru vrăsta fragedă.

Prin însoțire școlarii se mai pot ajuta și în alte cazuri. De multeori are trebuință vre-unul de-o carte, ori i-s'a spart tăblița și-i trebuiește alta, dar n'are bănuți să-și cumpere, până se duce tată-so la oraș cu ceva de vânzare. Astfel se întâmplă că băiatul întârzie cu învățătura câte 2-3 săptămâni, în a sa pagubă și a învățământului peste tot. Însoțirea în asemenea cazuri i-ar putea veni în ajutor, sau că-i dă o tăbliță din depozitul său până aduce băiatul bănuții, sau că i-ar da un împrumut să-și cumpere tăblița din sat, ca să nu mai aștepte, ori apoi băiatul ar ridica suma trebuincioasă din micile sale economii, din micile sale depuneri făcute la însoțire. Simțul de alipire față de însoțire, simțul de tovarășire în acest chip s'ar întări din ce în ce mai mult. Fiecare școlar ar vedea cât e de bună însoțirea, care te ajută când ești lipsit, și unde-ți poți aduna „bani albi pentru zile negre“, cum se zice.

Prin însoțire în cursul anilor cât cercetează școala primară fiecare elev și-ar putea chivernisi pe încetul atâția bănuți, cu câți să poată călători până în orașul apropiat, ca să cunoască pe câte căi lucrează omenirea ca să-și ușureze traiul, să se fericească. Asemenea excursii sunt și ele un bun prilej pentru dezvoltarea simțului de întovărășire.

Călătorind cu trenul în tovarășie, fiecare plătește mai puțin decât ar plăti când călătorește singur, și fiind mai mulți sub conducerea învățătorului pot vedea și unele lucruri pe cari singuraticilor nu le este îngăduit să le vadă.

Iată și în acest caz folos material și folos moral realizat prin întovărășire, asupra căruia învățătorul va atrage atențiunea școlarilor.

Asemenea rezultate se pot dobândi și prin producțiile școlare. Ar fi bine, ca venitul bănesc după acestea să se verse în cassa însoțirii școlarilor, ca un produs al muncii lor întovărășite, și de acolo să pornească în numele însoțirii la îndeplinirea trebuințelor pentru cari s'a aranjat producția. Elevii să vadă și să cunoa că toate roadele, toate faptele muncii lor înfrățite, cari pot servi la întărirea sentimentului de solidaritate.

Însoțirile de școlari, prin adunarea și administrarea unei averi comune, prin cumpărarea și vânzarea, respective distribuirea cărților și rechizitelor școlare, între ei, prin ei înșiși, ar fi totodată și o bună școală de comerț, o școală de inițiativă și de prevedere, care ne lipsește în parte și de care avem mare trebuință pentru întărirea noastră economică.

Aceste tovarășii ar putea servi ca un îndemn spre solidarizare și pentru săteni. Cu ocazia încheierii anului școlar învățătorul ar putea descoperi în fața părinților toate foloasele, toate învățăturile bune pe cari le-au putut dobândi micuții școlari prin însoțire și numai prin însoțire. Învățătorul în acest chip ar săvârși o activitate socială de mare preț.

S'ar putea înșiră încă o mulțime de exemple din viața „poporului mărunt de școlari“ în sprijinul tovarășilor de școlari. Dar și din cele înșirate se lămurește pe deplin, că ele sunt un mijloc puternic și cât se poate de practic pentru educația socială; sunt o minunată școală a vieții, întemeiată pe trebuințele reale ale școlarilor.

Acestea instituții ar ușura în mod însemnat și activitatea extrașcolară a învățătorului și chiar a preotului, deoarece copiii trecuți prin asemenea școală ar ieși mai bine pregătiți pentru viață, ar ști să înțeleagă de ce e vorba când li-se vorbește de însoțiri culturale și economice și de instituții umanitare, iar înțelegerea

noastră pe toate terenele vieții publice ar merge cu pași mai rezezi.

Sunt lucruri mărunte la aparență aceste tovarășii, dar de o importanță deosebit de mare, importanță recunoscută de popoarele civilizate, unde aflăm chiar și tribunale de copii, întemeiate pentru formarea caracterului în școală, și conduse de școlari.

Aceste popoare înțeleg pe deplin, că stejarul uriaș crește din ghindă; că trebuie să pornești dela lucruri mici, dacă dorești să ajungi la lucruri mari.

Celce desprețuiește lucrurile mărunte acela ori că nu le cunoaște însemnătatea, ori nu voiește și nu se nizește peste tot să facă începăturile, din cari se desvoaltă cu timpul lucrurile mari, lucrurile cari fac cinstea și cari asigură bunăstarea morală și materială a unui popor.

Alcoolismul.

Contra alcoolului. Ministrul de interne a Svediei a edat o ordinațiune, în înțelesul căreia este strict oprită vinderea alcoolului cu ocaziunea târgurilor de țară. Partea cea mai incultă a țării numită „Scone“ a protestat contra opreliștei acesteia.

O învățătoare către școlărițele ei. — Copiii mei, ne zise învățătoarea am primit ieri dela un părinte o scrisoare care mă face să vă dau câteva deslușiri.

„De ce să vorbim, mă întrebă o mamă îngrijorată la copiii de anii ăștia, de alcoolism?“

Tot șirul de nenorociri care îl însoțesc nu e potrivit pentru tinerime și mă întreb dacă, lucrând așa, nu faceți o faptă rea cu gândul că faceți una bună.“

Trebuie să începem din școală, au zis oamenii cei mai pricepuți, când îndoilele de care v'am pomenit li-au ajuns la cunoștință. Copiii să se deprindă să le fie scârbă de beție; răul acesta groaznic, mai ucigător decât războiul și molimele, trebuie să fie înlăturat prin școală, prin educație, prin înrăurirea familiei. Numai după ce vom fi pus toți mâna la această reformă, întrebându-ne mijloace frumoase și puternice, vom ajunge să avem o generație care nu se va mai arăta îngăduitoare, ca noi, la vederea unui bețiv; care nu-l va mai ocroti împotriva poliției, (cum se întâmplă azi așa de des), când aceasta îl lipsește pentru o clipă de libertatea lui, ca să-i ascundă rușinea și să-l împiedece să cadă jertfă neorânduinelor lui, sau să facă pe alții jertfă. Și mai ales, nu se va mai socoti ca împrejurări „ușurătoare“, când va fi vorba să fie pedepsit pentru vre-o nelegiuire, starea de îndobitocire în care se va fi găsit cu știință și voință, un omoritor.

Vă vorbesc de toate aceste nenorociri, fetelor, ca să fac din voi un public care se mânie în fața unei așa stări de lucruri. Moravurile nu se cioplesc prin legi, ci prin educație înceată, prin munca stăruitoare a părinților și a învățătorilor. Când generația cea nouă nu va mai vrea să îngăduie pe bețivi, ea va lua măsuri strașnice, eare astăzi sunt nefolositoare. Așteptând vremea aceea, să lucrăm pentru căpătarea de regulamente, să le aplicăm, să vestejim abuzul băuturilor spirtoase și să deprindem toți copii să le fie scârbă și să urască de moarte aceste otrăvuri, mai mult sau mai puțin ascunse.

Școala are mai multe mijloace ca să nască această scârbă și ură: vă arăt tablouri, în care vedeți vătămările aduse trupului de abuzul alcoolului; vă deslușesc toate urmările ruinătoare care se desfac din acest abuz; propovăduiesc abstenența pentru copii și cumpătarea pentru vrăstnici. Economiiile câștigate din această ab-

stinență, le puteți aduna voi singure, și vă puteți pătrunde, așa, de însemnătatea lor.

Aș vrea să lucrez mai mult și mai bine ca să smulg din rădăcini acest păcat rușinos și păgubitor care mângâiește demnitatea omenească și lovește în cele mai de seamă interese ale societății.

Voi copiii mei, aveți datoria, ca și frații voștri, să luptați alături de mine. Postul femeii în această crâncenă luptă e mareț.

A venit vremea ca femeia să vadă de acest biciu al lui Dumnezeu, să alerge în ajutorul surorilor ei cari sufer, sau de pe urma obiceiului căruia i-au căzut jertfă, sau de mucenicia căsătoriei cu un bețiv. Și voi înșivă, când veți avea să cărmuiți, mai târziu, o casă, aduceți-vă aminte că în toate clasele societății căsniciile bune sunt acelea în care femeia este gospodină iscusită, în care ea împarte rânduiala și bună starea, în care copiii și bărbatul ei sunt bine hrăniți și bine îmbrăcați.

Aceste îndestulări ale trupului nu înlătură dorințele mai înalte, că se știe că înlesnirea în viață te face să guști mai ușor plăcerile minții și ale frumosului.

O belgiană, acum câțiva ani, a făcut o cercetare într'un oraș cu fabrici multe din țara ei. Ținta acestei cercetări era să vadă câte căsnicii bune sunt și câte rele și să descopere pricinile neînvoielii care domnește într'un mare număr de familii.

În deobște, bețivii sunt bărbați răi. Aceasta se înțelege fără nici o greutate. Pricina certelor e, de cele mai multe ori băutura.

Dar ceiace s'a socotit, în deosebi, au fost pricinile care împing pe om să bea. Iată ce s'a dovedit: lucrătorii căsătorii cu foste servitoare, sunt mai toți fericiți în casă. Pe când bețivii ieșeau, mai cu seamă din rândurile celor cu neveste foste lucrătoare fie la uzini, fie la mine de cărbuni. Nu e de ajuns faptul acesta? Nu dovedește el că cel mai bun mijloc pentru o femeie, în lupta cu cărciuma, e grija pe care o pune în ale casei? Unde îi e bine bărbatului, acolo rămâne.

Dacă ar trebui să vă arăt în câte împrejurări, copii mei, poate femeia să se împotrivescă alcoolismului, nici toate ceasurile de curs nu mi-ar fi destule.

În viață, puteți lupta cu acest dușman, care se chiamă alcoolul, la toate vârstele și de pe toate vârstele și de pe toate treptele sociale. Sărace sau bogate fete, surori, soții, mame sau bunice, pretutindeni se poate simți înrăurirea noastră.

V'am vorbit de datoria femeii care e să facă plăcut căminul. Aceasta e datoria și, tot, deodată, fericirea adevăratei femei când își iubeste pe ai săi și se jertfește pentru ei.

De cele mai multe ori datoriile unei gospodine se chiamă: bucatărie, supă, amănunte casnice de tot felul.

Rostul vostru de femei, acum cred că l'ați înțeles și îl veți face cunoscut oricui, e mare greu, dar e sfânt și toate silințele mele vor avea ca țintă să vă pregătească pentru el.

(Traducere din l. franceză de M. A.)

(Antialcoolul)

F. Guillermet.

CRONICA.

Iubileul Dlui Parteniu Cosma. Duminecă, în 12/25 decembrie s'au împlinit 25 ani de când a fost încredințată conducerea institutului de credit și economii »Albina« Domnului Parteniu Cosma.

Stima generală de care se bucură dl P. Cosma la românii de pretutindeni s'a manifestat într-o frumoasă sărbătorire a meritosului director de bancă, care 25 ani a condus destinele »Albinei« cu pricepere și cu curățenie. Ne asociem și noi la bucuria generală și dorim dlui P. Cosma mulți ani fericiți.

Pentru fondul cultural. Ilustritatea Sa Domnul Dr. Iosif Gall, membru al casei magnaților, a contribuit la augmentarea fondului cultural arhidiecezan, cu frumoasa sumă de 4000 coroane.

Protopresbiter nou. Consistorul arhidiecezan în ședința plenară ținută astăzi, luni, a numit protopresbiter pentru tractul Săliștei pe domnul Dr. Ioan Lupas, administratorul protopresbiteral de până acum.

Necrolog. Adânc întristați vestim obștea noastră, că conștientiosul și neobositul membru onorar și cassar al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu« și cassar al »Reuniunii române de înmormântare din Sibiu« Petru Ciora fost asesor și referent consistorial după scurte suferințe, și-a dat blândul suflet în mâinile Creatorului astăzi, sâmbătă, în 11/24 decembrie a. c., la oarele 12 din zi, în vârstă de 62 ani. Rămășițele pământești ale iubitului răposat se vor ridica din capela cimiterului central, luni, în 13/26 decembrie a. c., la orele 2½ d. a., și se vor depune spre vecinică odihnă în acelaș cimiter. Fie-i odihna lină! Sibiu, 11/24 decembrie 1910. Comitetul Reuniunii agricole și al Reuniunii de înmormântare.

Lucru vrednic de imitat. Din cercurile »Reuniunii meseriașilor români din Sibiu« ni se comunică, cum că tânărul pictor-fotograf Ilie Chidu, dând dovezi de mult talent pentru pictură, la sfatul cărmacilor Reuniunii și cu binevoitoarea conlucrare a dlui Dr. Lazar Popoviciu medic în Viena, a fost primit într'o școală de specialitate din Viena, după absolvirea căreia va fi primit la academia de pictură. Cum zelosul tânăr este lipsit de mijloacele neapărate, prezidentul Reuniunii, dnul Victor Tordășianu, apelând la generositatea publică, a esoperat până acum pentru susținerea lui Chidu în Viena următoarele ajutoare: Domnul Dr. Iancu Mețianu, proprietar în Zernești, angajându-se cu ajutor permanent lunar, a solvit pe Decembrie 20 cor., dșoara Flena Petrașcu, directoara internatului »Asociațiunii«, angajându-se cu ajutor lunar, a solvit pe Decembrie 5 cor., binefăcătorul meseriașilor Ioan Vișa a dăruit 30 cor., marele proprietar Alexandru Lebu 20 cor., avocatul Dr. Ioan Fruma 20 cor., revizorul reg. Ioan Sociu 4 cor., Const. D. Mavrodin (București-Paris) 1 cor. 86 fil. Cu câte 2 cor. au contribuit: doamna Emilia Dr. Rațiu, sublocot. Romul Boldea, profesorii seminariați Dr. Vas. Stan, Dr. N. Bălan, Dr. A. Crăciunescu și Aurel Bratu, profesoara Eugenia Tordășianu și prezidentul Victor Tordășianu.

Pentru săraci. La apelul nostru, pentru daruri de împărțit în ajunul Nașterii Domnului între săracii noștri au intrat următoarele daruri: Il. Sa Domnul Ilarion Pușcariu, arhimandrit și vicar arhiepiscopesc, 5 cor. N. N. 20 cor.; marele proprietar Alexandru Lebu, 10 cor., Dr., O. R. 3 cor. Ioan Henteș, asesor la sedria orfanală, 1 cor., și binefăcătorul meseriașilor Ioan Vișa 30 cor. Lacrimile săracilor noștri servească drept cea mai înaltă recompensează pentru toți aceia, cari posibilă

ne fac împlinirea acestei datorințe creștinești bine plăcute oamenilor și lui Dumnezeu. Sibiu, 13 Decembrie n. 1910. Comitetul Reuniunii sodalilor români din Sibiu Vic. Tordășian președinte. Ștefan Duca notar.

Concurs.

În urma autorizării Vener. Consistor dd 18 noiembrie (1 dec.) a. c. Nr. 6481/910 prin aceasta se publică concurs din oficiu pentru îndeplinirea parohiei din **Toracul mic** (ppresbiteratul B. Comloș) devenită vacantă în urma trecerii la cele eterne a parohului Gheorghe Lupșa, cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala.”

Venitele acestei parohii sunt: 1. Una sesiune de pământ arător, constător din 30 jughere catastrale; 2. Stole și birul legale, 3. Întregirea dela stat.

Alegândul preot va avea să îngrijiască de locuință să supoarte sarcinile publice după întreg venitul beneficiat, să îplinească toate funcțiunile în și afară de biserică, și să catehizeze la școlile noastre confesionale române, fără altă remunerațiune.

Dela recurenți se cere ecalificațiune de cl. I (primă).

Reflectanții să se prezenteze în s. biserică din loc cu observarea §-lui 33 din Reg. pt. parohii- spre a-și arată desteritatea în rituale și omiletică.

Recursele — adresate comitetului parohial din **Toracul mic** — să se înainteze oficiului protoprezbiteral din B. Comloș (Nagykomlós) cottul Torontál.

B. Comloș, la 10/23 decembrie 1910.

Din însărcinare: *Mihai Păcățian* adm. protoprezbiteral.

—□— 1—3

Pentru ocuparea de învățătoare la clasele de fete ale școlii confesionale din **Timișoara-Fabric** (Temesvár-Gyárvaros), devenit vacant prin pensionarea învățătoarei, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala.”

Emolumentele anuale sunt: 1. În bani gata 1200 cor. salar fundamental; 2. Cvinvenalele prescise de lege; 3. Relut pentru grădină 20 cor.; 4. Pentru conferință și scripturistică 40 cor.; 5. Locuință constătoare din 2 odăi și culină.

Dela reflectante se pretinde ecalificațiunea prescristă de lege. Recursele sunt a se trimite la Prea On. oficiu ppresbiteral în Temesvárgyárvaros. Recurențele vor avea să se prezente în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. biserică d'aici. Aleasa este obligată se conducă regulat elevele sale la serviciul dumnezeesc.

Dat, din ședința comitetului parohial, ținută în Timișoara-Fabric, la 8/21 decembrie 1910.

Comitetul parohial.

Cu consenzul ppresb. *Dr. Tr. Putici*, insp. de școale.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoarești dela clasele superioare (3—6) ale școlii confesionale din **Chinez** (Knéz) ppresbiteratul Timișorii se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala.”

Emolumentele anuale sunt: 1., în salar fundamental cor. 1000; 2., pentru conferință 14 cor. și pentru scripturistică 10 cor.; 3., cortel în edificiul școlii constător din 2 odăi podite și aparținătoare; 4., grădina școlară în parte egală cu celalalt învățător; 5. cvinvenalele prescise de lege; 6., dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.

Pentru curățirea și încălzirea salei de învățământ se va îngrijl comuna bis. Curățirea locuinței va cădea

în sarcina alesului. Alesul va fi obligat să provadă strana dreaptă în s. biserică și să conducă regulat elevii la slujba dumnezească.

Recursele cu documentele de ecalificație sunt a se înainta la Prea. On. oficiu ppresb. în Timișoara (Temesvár-Gyárvaros). Recurenții vor avea să se prezente în s. biserică în vre-o duminică ori sârbătoare spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Chinez 5/18 decembrie 1910.

Comitetul parohial.

Cu consenzul ppresb.: *Dr. Tr. Putici* insp. de școale.

—□— 1—3

Să publică din nou concurs pentru îndeplinirea postului învățătoresc din **Buntești** cu termen de alegere 30 zile dela prima publicare în organul oficios, pe lângă următoarele beneficii: 1. În bani gata 400 coroane. 2. În naturali 40½ cor. 32 fil., și anume: 8 cubule bucate mixte, 80 stângeni de lemne din care se va încălzi și sala de învățământ, dela 115 case câte o porțiune de fân, un fuior și o itie de fasole; uzufructul alor 4 holde catastrale de pământ și stolele cantonale.

Pentru întregirea salarului la 1000 cor. s'a făcut pașii necesari.

Cei desteri de a înființa și conduce cor vocal sunt preferiți.

Doritorii de a ocupa acest post își vor înainta recursul în termen legal adresat comitetului parohial pe calea Prea Onoratului oficiu ppresbiteral din **Vasceau** (Vaskõh) și până la termen se vor prezenta la sfta biserică pentru a-și dovedi desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial

în conșlegere cu mine: *Adrian P. Deseanu* protopop.

—□— 2—3

În urma dispozițiunei Ven. Consistor Nr. 6278/910 să escrie concurs pentru îndeplinirea parohiilor **Selageni** și **Susani** cu filia **Nădăbști**, ambele de clasa III cu termen de 30 de zile dela prima publicare, pe lângă următoarele venite și condițiuni:

1. În **Selageni** a) uzufructul unui intravilan cu casă parohială și supraedificate, b) 16 jugh catastr. pământ extravilan parte arător parte fânaș, c) birul legal, (una măsură cucuruz sfârmat ori 2 coroane bani) d) Stolele legale, e) întregirea legal dela stat.

2. În **Susani** (parohie matră;) a.) Casa parohială cu supraedificate economice și intravilan; b) 16 jugh. pământ extravilan parohial cu drept de pășuat, c) Birul legal, d) Stolele legale, e) Întregirea legală dela stat. Din filia **Nădăbști**: 1. Uzufructul unui intravilan, 2. Birul legal și 3. Stolele legale.

Dela recurenți să recere să aibă ecalificațiunea prescristă pentru parohia respectivă la care va competi.

Alesul la ori care din aceste parohii va avea să supoarte dările publice după sesia și intravilanul beneficiind observându-se totodată că aleșii vor fi obligați a providea catehizarea în școlile confes. ort. din loc fără alta remunerație dela parohie ori dieceza.

Doritorii îndreptățiți de a ocupa vreuna din aceste parohii să avizează ca petițiile lor ajustate regulamentar și adresate comitetului parohial respectiv, să le înainteze P. O. oficiu ppresbiteral în **Buteni** (Buttyin) având dâșii cu stricta observarea a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în sânta biserică cutare, spre a-și arată desteritatea oratorică și rituală.

Comitetele parohiale concernente.

Cu cons. și în conșlegere cu: *Iuliu Bodea* adm. ppresbit.

—□— 3—2

Cea mai mare firmă românească din Ungaria

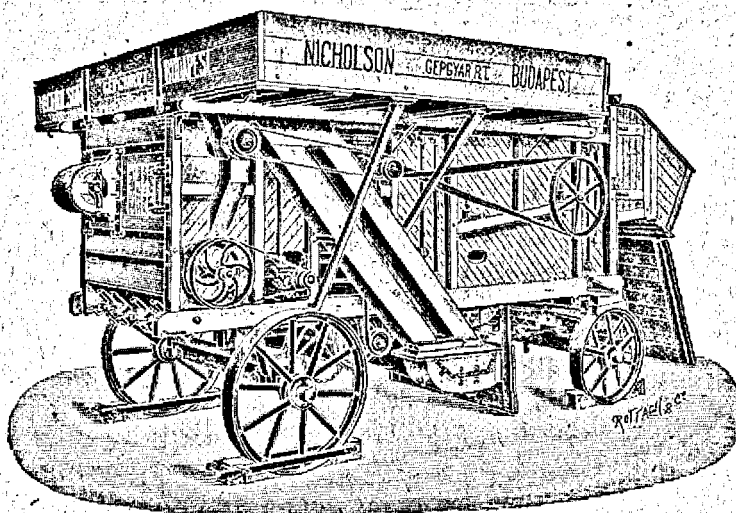
Frații Burza, Arad

Telefon interurban și
comitatens Nrul 406.

Boros Béni-tér Nr. 1.

Telefon interurban și
comitatens Nrul 406.

==== Neguțatorie de fer în gros și în detail. ====

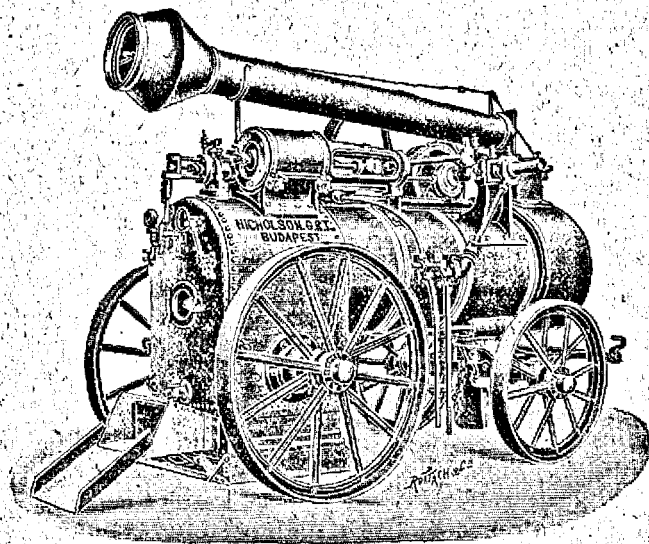
Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării și anume:

Garnituri întregi de mașini de trierat cu aburi, locomobile de drum (automobile). Motoare cu benzin și cu oleu brut. Aranjamente de mori. Prese de oleu hidraulice și de tot felul. Mașini de firezat lemne, aranjate pentru putere motorică.

Mașini de secerat și de cosit iarbă, greble

Mașini de sămănat, neghitoare, ciururi. Pluguri, grăpi cu curel-niște. Prese de vin și pisătoare. Stropitoare originale Vermorel. Articli de vierit și pentru economia pedrumurilor. **Articli de specialitate.** Curele engleze pentru mașini. Oleu și unsoare pentru mașini de calitate primă etc. etc.

Secție de mașini economice și negustorie de specialități separat în casa lui **Dr. Ispravnic** lângă negustoria de fer.

Celor interesați, cari voiesc să-și procure unelte economice, motoare de benzin, mașini de călcat, sau voiesc a-și aranja o moară cu uneltele trebuincioase, să ceară Catalogul nostru ilustrat, în care va putea afla toate cele de lipsă. — Pentru deslușirile de lipsă sau comande, la cerere mergem în persoană.

9-58

Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.